

dñs iudicare orbē terrarū in equitate: Ac si mōtes iusti gaudēt: iniqui cōtremiscūt. Sz ecce nōdū venit: quid op' ē vt tremāt: Corrigāt: z gaudeāt. In ptāte tua ē: quō expectes vcturū chustū. Jō differt venire: vt cū venerit nō te dānet. Ecce nōdū venit. Ille in celo est: tu in terra. Ille differt aduētū: tu noli differre cōsiliū. Aduentus ipius dur' ē duris: mitis est pijs. Vide ergo mō tu q' sis. Si dur': licz tibi mutescere. Si mitis: iā gaude vcturū. Chustian' eniz es. Ita inq's. Credo q' oras et dicis: adueniat regnū tuū. Optas vt veniat: quez tū mel ne veiat. Corrige te vt nō ores p'tra te.

Explicit Tractatus de ps. XCVII

Incipit Tractatus de ps. XCVIII

Prefatio.

Atrates: id etiā notū esse debz caritati v're: tāq' filijs ecclie et eruditīs in schola chusti: p' oēs l'ras ātiq' patz n'roz q' scripserūt verba dei: z mag'ia dei: nobis eos cōsulere voluisse q' futuri eram' h' tpe: iā credētes in chustū. Qui oportu no tpe venit ad nos: p'mo hūilis: postea vctur' excels'. P'mo enī veit añ iudicē statur': postea vctur' ē iudex sessur': vt añ illū stet p' merito suo gen' hūanū. Precesserūt at' illū mlti p'cones tāq' iudicē magnū: et hūc adhuc in hūilitate vcturū. Mlti p'cones p'cesserūt adhuc nasciturū de virgine Maria: futurū infantē: z fugiturū lac: futurū puulū: verbū dei: p' qd' facta sūt omnia. Precesserūt multi p'cones: z dixerūt futura ista tpa: sed ita dixerūt: vt q'busdaz figuris rerū tegetēt snias suas: ipm'q' velamē quo tecta est veritas i libris antiq'z: tūc tolleret qn' iam ipsa veritas de t'ra ori ret. Sic enī dicit i psalmo. Veritas de terra orta est: z iusticia de celo p'spexit. Ad' ergo tota intētio n'ra est qn' psalmū audiuim': qn' p'phetā: qn' legē: q' oīa anteq' veniret in carne dñs noster Jesus chust' cōscripta sūt: chustū ibi videre: chustū ibi intelligere. Intēdat ergo nobiscū caritas v'stra ad istū psalmū: z q'ram' h' chustū. Utiq' apparebit q'rētib': q' p'mo apparuit nō q'rentio': Et nō deseret desiderātes se: q' redemit negligētes se. Ecce d' illo cepit psalmus: de illo dicit.

Expositio psalmi.

Dominus regnavit irascāf populi. Cepit enī regnare dñs n'r J'es' chust': cepit p'dicari post q' resurrexit a mortuis: z ascēdit in celuz:

posteaq' implevit discipulos suos fiducia sp'ritu sancti: vt nō timerēt mortē: quā ille iā occiderat in se. In se q' cepit p'dicari dñs n'r Jesus chustus: vt in illū crederēt q' salutē h're vellēt: z irati sunt ppli q' idola colebāt. Irascebant q' colebāt qd' fecerūt: qz annūciabat ille a q' facti sūt. Utiq' ille annūciabat p' discipulos suos seipz: q' illos volebat cōverti ad eū a q' facti sūt: z auerti ab eis q' ipi fecerāt. Illi p' idolo suo irascebant domino suo: Qui si p' idolo suo irascerēt seruo suo dānandi erāt. Melior enī seru' eorū: q' idolū eoz. Seruū enī eoz deus fecit: idolū eoz faber fecit. Sic irascebāt p' idolo suo: vt irasci nō timerēt p' dño suo. Sz irascent: p'dictū ē: nō iustum. In p'phetia enī dicit: Dñs reguit irascāf ppli. Est qd' fiat z de pplis irascētib'. Illi irascent: z in ira ipoz martyres coronēt. Quid fecerūt annūciatorib' verbi veritat' nubib' chusti: circūeuntib' orbē fray z cōpluētibus agrū dei: Quid illis fecerūt q' irascebant: nisi vt inf' man' eoz caro affligeret: z i manib' chusti spūs coronaret. Nec ipsa caro quā p'secutores occidere potuerūt ita mortua est vt in eternuz interiret. Habet enī tempus suū quo resurgat z ipsa: qz resurrectionē carnis iā ostēdit dñs in seipo. Inde illā voluit a nobis accipere: vt de nostra possem' nō despare. Ergo frēs caro seruarū quā occiderūt cultores idolorū resurget i tpe suo: idola q' fregit chust' nunq' itez faciet faber. Audistis cū Hieremias legeretur ante apostolicam lectionē: si aures apposueritis vidist' ibi tpa p'nita que nūc agim'. Dixit enī: Bij qui celū z terrā nō fecerunt pereant de terra z de sub celo. Ad' dixit: dij qui celū z terrā nō fecerūt pereāt de celo z de terra: qz nunq' fuerūt in celo. Sz quid dixit: Bij qui celū z terrā nō fecerūt pereant de terra. Quasi r'ndit ad terraz: z defuit qd' respōderet de celo: qz illi nō fuerūt in celo: ipam terrā bis dixit: qz ipsa est sub celo: pereant de terra: z de sub celo de templis suis. Videte si non fit: si non ex magna pte iam factū est. Quid enī remāsit: aut quantū remansit: Magis remanserunt idola in cordibus paganorum q' in locis templorum. Ergo dominus regnavit: irascātur populi. Qui sedet super cherubin: Subaudis regnavit. Com-moueat' terra. Iteruz dixit: irascantur populi. Quod enim dixit: dominus: hoc repetiuit: qui sedet super cherubin: z

quod dixit regnauit: subaudire fecit in alto uer-
 su. Et quod ait: irascunt populi: hoc dixit: commo-
 ueat terra. Quid sunt enim populi nisi terra: Quan-
 tum potest irascatur terra ei qui iam sedet in celo.
 Fuit enim dominus et in terra: et assumpsit terram
 in qua esset in terra. Induit se carne: et pri-
 or uoluit pati irascentes populos. Ne iras po-
 pulorum timeret serui eius: prior illam pati uolu-
 it. Et quia necessaria erat ira populorum seruis ei-
 us: ut a peccatis suis omnibus per ipsas tribula-
 tiones curarentur et sanarentur: amara poculum
 prior medicum bibit: ne bibere timeret egro-
 tus. Ergo dominus regnauit irascant populi. Ira-
 scant populi: quia de ira ipsorum multa bona fe-
 cit deus. Illi irascuntur: et serui dei purgantur:
 quia exercet et coronantur. Irascant populi: qui
 sedet super cherubin regnauit: commoueat
 terra. Cherubin sedes dei est: sicut scriptu-
 re tradunt: celestis quedam sedes sublimis:
 quam nos non uidimus: sed uerbum dei nouit illam.
 Nouit tamen sedem suam: et ipsum uerbum dei et spi-
 ritus dei dixit seruis dei ubi sedeat deus: non
 quia sic sedet deus quod homo: sed tu si uis ut sede-
 at in te deus: si bonus eris: sedes dei eris. Sic
 enim scriptum est: Sedes sapientie anima iusti. Thro-
 nus enim latine sedes dicitur. Nam et ipsum che-
 rubin interpretati sunt quidam quid diceret
 latine: qui nouerunt linguam illam hebraicam: quia
 hebraea lingua dictum est cherubin: et dixerunt
 esse cherubin plenitudinem scientie. Ergo
 quia deus superat omnem scientiam super plenitudi-
 nem scientie sedere dicitur. Sit in te ergo pleni-
 tudo scientie: et eris et tu sedes dei. Sed forte
 dicitur es. Et quoniam in me erit plenitudo scie-
 ntie? Et quis potest ad tantum culmen uenire: ut sit
 in illo plenitudo scientie? Putas hoc uelle
 deum ut sit in nobis ista plenitudo scientie: ut
 nouerimus: aut quod sint stelle: aut quod sint gra-
 na: non dico arene: sed tritici: aut quot po-
 ma pedent in arbore? Ille nouit omnia: quia ca-
 pilli uestri numerati sunt deo. Sed alia est ple-
 nitudo scientie quam uoluit hominem nosse. Ad
 legem dei pertinet scientia: quam te uoluit habe-
 re. Et quis potest forte dicas mihi perfecte
 nosse legem: ut habeat in se plenitudinem scien-
 tie legis: et possit esse sedes dei? Noli turba-
 ri: breuiter tibi dicitur quod habeas si uis ha-
 bere plenitudinem scientie: et esse sedes dei.
 Aut enim apostolus: Plenitudo autem legis caritas.
 Quid ergo est? Perdidisti totam excusatio-
 nem. Interroga cor tuum: uide utrum habeat
 caritatem. Si est ibi caritas: est ibi pleni-
 tudo legis: iam in te habitat deus: sedes dei fa-
 ctus es. Irascant populi. Quid faciet irascen-

tes populi ei qui factus est sedes dei: Qui con-
 tra te seuiant attendis: qui in te sedeat non at-
 tendis. Celum factus es: et terram times: Dicit
 enim alio loco scriptura: dominum deum nostrum dicere:
 celum mihi sedes est. Si ergo et tu habendo pleni-
 tudinem scientie: et habendo caritatem utique sedes dei
 factus es: celum factus es. Non enim habes celum: oculis
 his nostris quod suspicimus ualde preciosum est deo.
 Celi dei anime sancte sunt. Celi dei mentes ange-
 loz sunt: et omnes mentes seruoꝝ eius. Ergo ira-
 scant populi: commoueat terra: quod facturi: aut
 quod factura sedi dei et celo: ubi sedet deus:
**Dominus in syon magnus: et excelsus est su-
 per oes populos.** Dominus in syon magnus et
 excelsus est. Ecce si obscurum tibi erat: quia di-
 ctum est: quod sedet super cherubin: nesciebas quod
 est cherubin: et forte tibi figurabas animo quon-
 dam cathedram celestem ingentem gematam: et ipsam
 dicebas cherubin: carnali sensu uoluntas per
 phantasmata: Dicitur tibi: quia cherubin ple-
 nitudo scientie est: et dictum est: quia plenitudo
 scientie: non cuiuslibet scientie: sed plenitudo
 scientie legis utilis est homini. Et ne despe-
 rares de ipsa scientia legis: breuiter tibi dicitur
 est: plenitudo legis est caritas. Habeto ergo ca-
 ritatem in deum et in proximum: et eris sedes dei:
 pertinebis ad cherubin. Sed si adhuc non in-
 telligis: audi quod sequitur: dominus in syon magnus.
 Quae tibi dixi super cherubin: in syon magnus
 est. Iam quare quod est syon: Syon nouimus ciui-
 tatem dei esse. Syon dicta est ciuitas: quae est hie-
 rusalem: dicta autem ex interpretatione quaedam nomen
 accipiens: quia syon speculatio dicitur: id est uisio
 et contemplatio. Spectari enim prospicere est uel
 prospicere: uel intendere ut uideas. Est autem
 syon omnis anima: si intendit uidere lucem quam uident
 da est. Nam si ad suam attenderit tenebras: si
 ad lucem illam attenderit illuminatur. Quia tamen
 manifestum est syon ciuitatem dei esse: quae est ciuitas
 dei nisi sancta ecclesia: Homines enim amantes se i-
 uicem: et amantes deum suos qui in illis habitant:
 faciunt ciuitatem deo: quia lege quadam ciuitas
 pertinet. Lex ipsa eorum caritas est: et ipsa cari-
 tas deus est. Aptum enim scriptum est: Deus caritas
 est. Qui ergo plenus est caritate: plenus deo est:
 et multi pleni caritate ciuitatem faciunt deo.
 Ista ciuitas dei uocatur syon. Ergo ecclesia
 est syon. In illa ergo est magnus deus: in illa esto: et
 non erit praeter te deus. Cum autem fuerit
 in te deus: quia tu factus es de syon mem-
 brum syon: cuius de syon pertinet ad socie-
 tatem populi dei: excelsus in te erit deus
 super omnes populos: super illos qui irascebantur.

Putatis enim quod tunc irascebantur: et modo non irascuntur. Irascebantur tunc: sed quod plures erant apte irascebantur: modo quod pauci facti sunt occulte irascuntur. Interim fracta est audacia: finietur et iracundia. Putatis enim fratres quod illi quorum besterno die organa concrepabant non irascuntur de ieiuniis nostris? Non autem eis irascamur: sed pro eis ieiunemus. Dixit enim nobis dominus deus noster qui sedet in nobis: ipse nobis mandauit: ut oremus pro inimicis nostris: oremus pro persecutoribus nos: et cum hoc facit ecclesia prope finiti sunt persecutores. Exaudita est enim curus hoc faceret: et exaudis cum hoc facit. Preualebant malo suo: finiti sunt tonno suo. Quod enim finiti sunt vultis nosse? Manducati sunt ab ecclesia. Queres illos in se et non inuenis: quere in ea que illos manducauit et in visceribus eius inuenies. Transentes enim ad ecclesiam christiani facti sunt: pierant persecutores: creuerunt predicatores. Ideo pro dies festos ipsorum: quod videmus eos qui reliqui facti sunt insanire adhuc in voluntatibus suis malis et pueris: rogamus pro illis deum: ut qui delectabiliter audiunt organum: delectabilius audiant vocem dei. Non enim quod sonat sine ratione delectat aurem: et verbum dei non delectat cor. Sed ideo pro illis oramus: quoniam diebus illorum festis nos ieiunamus: ut fiat sibi ipsi spectaculum. Quoniam enim viderit se displicebat sibi: sed ideo non sibi displicet: quod non se attendunt. Ebrus non sibi displicet: sed sobrius displicet. Sa hoem qui iam iocundat: in domino viuit: grauer suspirat in illam pacem eternam quam illi promisit deus: et vide quod quoniam respererit hoem saltantem ad organum: plus illud dolet insanientem quam freneticum sebruentem. Ergo si nouimus mala illorum: quod de ipsis malis nos liberati sumus: doleamus illos: et si dolemus illos oremus pro illis: et ut exaudiamur ieiunemus pro illis. Non enim nos nostra ieiunia celebramus pro dies festos illorum: alia sunt ieiunia nostra que celebramus pro dies pasche futuros pro alia atque alia que solennia nobis sunt in christo: per istos autem dies ad hoc ieiunamus: ut quoniam ipsi letantur: nos pro illis gemamus. Leticia enim sua admonet dolorem nostrum: et faciunt nos recordari quam miseri sint adhuc. Sed quod videmus multos inde liberatos: vbi et nos fuimus: nec de illis desperare debemus. Et si adhuc irascuntur nos oremus: et si adhuc commouet pericula terre que remansit: nos permaneamus in gemitu pro ipsis: ut et illis deus tribuat intellectum: et nobiscum audiant voces istas: de quibus modo gaudemus. Beatus in syon

magnus et excelsus super omnes populos. **C**onfiteantur nomini tuo magno: Ipsi omnes populi super quos magnus es in syon: iam confiteantur nomini tuo magno. Paruum fuit nomen tuum quando irascebatur. factum est magnum iam confiteantur. Quod dicimus paruum fuisse nomen christi antequam perclare diffamaretur christus: Quia nomen ipsius fama ipsius dicit. Paruum nomen erat: iam modo nomen magnum factus est. Que gens est que non audiuit nomen christi: Jam ergo magno nomini tuo confiteantur populi: qui ante paruo nomini tuo irascebant. **C**onfiteantur nomini tuo magno. Quare confiteantur: Quoniam terribile et sanctum est: Ipsius nomen tuum terribile et sanctum est. Sic predicatur crucifixus: sic predicatur humiliatus: sic predicatur iudicatus: ut veniat et excelsus: veniat viuus in virtute: veniat iudicaturus. Non parcat populis blasphemantibus: quia patientia dei ad penitentiam te adducit. Non enim qui modo parcat semper habet parcere: aut qui modo predicatur ut timeatur: non est venturus ut iudicet. **C**eterus est fratres mei: venturus est: timeamus illum: et sic viuamus ut ad dexteram illius inueniamur. **C**entur est enim et iudicaturus ut alios ponat ad sinistram: alios ad dexteram. Et non illud facit ipse quodcumque ut erret forte in hominibus: et qui ad dexteram ponendus est: ad sinistram ponatur: aut qui ad sinistram debet stare: errante deo ad dexteram ponatur. Non enim potest errare ut ibi ponatur malum: vbi ponere debet bonum: nec ibi ponatur bonum vbi debet ponere malum. Si errare non potest: nos erramus si non timeamus. Si autem timuerimus modo: tunc quod timeamus non habebimus. Quoniam terribile et sanctum est. **E**t honor regis iudicium diligit. Sic ergo timeant eum populi ut corrigant se: non quasi multum presumentes de misericordia ipsius: dimittant se: et male viuant. Diligit enim misericordiam: sed diligit et iudicium. Que est misericordia: Ut modo predicet tibi veritatem: ut modo clamet ad te ut conuertaris. Parua misericordia est: quia vixisti in malis factis: et adhuc non te tulit cum peccares: Ut credenti ignosceret peccata sua: quia misericordia est: Putas quod sic semper erit misericordia ut neminem puniat: Non sic putare: terribile et sanctum nomen eius: et honor regis iudicium diligit. Iniustum est enim iudicium et omnino non est iudicium: nisi merita reddant sua unicuique quemadmodum quisque gessit in corpore: siue

bonū siue malū. Et honor regis iudicium diligit. Ergo timeam: ergo faciam iusticiā: ergo faciam equitatē. Sed q̄s fac equitatē: Quis fac iusticiā: Hō p̄ctor: hō iniquus: hō p̄uersus: hō auersus a luce veritatis: Quid debet facere homo: Cōuerte se tantū ad deū: vt ip̄e in illo formet equitatē: quā ip̄e formare nō p̄t: s̄ deformare. Idone⁹ ē hō ad vulnerandū se: nūqd̄ idoneus est ad sanandū se: Quī vult egrotat: nō q̄n vult surgit. Si vult viuat intēperanter vel in frigore vel in calore: eo die egrotat quo voluerit. Cū autē viuēdo intēperanter ceperit egrotare: surgat q̄n vult: Quieuit q̄n voluit: surgat si p̄t q̄n vult. Ut iaceret egrotus intēperantiā suā habuit necessariā: vt surgat autē necessariā habet artificis medicinam. Sic ergo vt peccet homo: ip̄e sibi sufficit ad peccādū: vt iustificet nō sibi sufficit: nisi ab illo iustificet: qui sol⁹ est iust⁹. Et ergo se illi hoīes dent formādos ad iusticiā: cū terrisset p̄los psalm⁹ iste: et dixisset: Cōfiteant̄ noi tuo magno: q̄n friabile et sanctū est: et honor regis iudiciū diligit: veluti q̄rentes iā p̄los territos quō iusti viuere debeāt: q̄ in seip̄is nō possūt habere iusticiā: cōmendauit illis et plasmato rem iusticie illoꝝ: et secut⁹ ait. **Tu parasti equitatē: iusticiā et iudiciū in Jacob tu fecisti.** Bebem⁹ enī et nos habere iudiciū: debem⁹ habere iusticiā: sed ille in nobis facit iudiciū et iusticiā: q̄ nos fecit in quib⁹ faceret. Quō et nos debem⁹ habere iudiciū et iusticiā: Iudiciū habes q̄n discernis malū a bono: iusticiā autē q̄n seq̄r bonū et declinas a malo. Discernēdo iudiciū hēs: faciēdo iusticiā hēs. Declina a malo ait: et fac bonū: q̄re pacē et seq̄re eā. Priō debes h̄re iudiciū: et postea iusticiā. Qd̄ iudiciū: Et p̄mo iudices: quid sit malū: et quid sit bonū. Et quā iusticiā: Declinas a malo: et facies bonū. Hoc autē nō a te habebis: q̄ vide qd̄ dixit: Iudiciū et iusticiā in Jacob tu fecisti. **Exaltate dominū deū nostrū:** Clere exaltate: bene exaltate. Laudem⁹ et exaltem⁹ illū: qui fecit ip̄am iusticiā quā habem⁹ ip̄e in nobis fecit. Quis enī in nobis fecit ip̄am iusticiā: nisi qui nos iustificauit: De christo autē dictū est: qui iustificat impiū. Nos ergo impij: ille iustificator: q̄n et ip̄az iusticiā ip̄e in nobis fecit: qua illi placeam⁹: vt ad dexteram nos ponat et nō ad sinistram: vt dicat ad dexterā positus: Venite b̄ndicti patr̄

mei precipite regnū qd̄ vobis paratū est ab origine mūdi: Nō autē ponat ad sinistrā inf̄ eos quib⁹ dicitur ē: Ite in ignē eternū qui paratus est diabolo: et angelis ei⁹. Qui in nobis coronatur⁹ est nō merita n̄ra: s̄ dona sua: quātū debet exaltari: Exaltate dominū deū n̄m. **Et adorate scabellū pedū ei⁹ qm̄ sanctū est.** Quid habemus adorare: Scabellū pedū ei⁹. Suppedaneū dicit scabellū. Quod dicunt greci ὑποπόδιον: dixerūt latini scabellum. Et alij dixerūt suppedaneū. S̄ videte fratres qd̄ nos iubet adorare. Alio loco scriptura dicit: Celū mihi sedes ē: terra autē scabellū pedū meoꝝ. Ergo terram nos iubet adorare: q̄ dixit alio loco: q̄ sit scabellū pedū dei: Et quō adorabim⁹ terrā cum dicat apte scriptura: B̄sim deus adorabis: et hic dicit: Adorate scabellū pedū ei⁹: Exponens autē mihi: quid sit scabellū pedū eius dicit: terra autem scabellum pedum meoꝝ. Anceps factus sū: timeo adorare terram: ne damnet me qui fecit celū et terrā. Rursum timeo non adorare scabellū pedum dñi mei: quia psalmus mihi dicit: adorate scabellū pedū eius. Quero quid sit scabellū pedum eius: et dicit mihi scriptura: terra scabellum pedum meoꝝ: fluctuans cōuerto me ad christū: quia ip̄m quero hic: et inuenio: quō sine impietate adoratur terra: sine impietate adoret scabellū pedum eius. Suscepit enī de terra terrā: quia caro de terra est: et de carne Marie carnem accepit. Et quia in ipsa carne hic ambulauit: et ipsam carnem nobis manducandam ad salutem dedit: nemo autē illaz carnē manducat nisi prius adorauerit: inuentū est quēadmodū adoret tale scabellum pedum dñi: et nō solū nō peccem⁹ adorando: sed peccem⁹ nō adorādo. Nunquid autē caro viuificat: Ip̄e dñs dixit cū de ipsa cōmendatiōe eiusdē terre loqueretur: Spirit⁹ est qui viuificat: caro autē nihil p̄dest. Ideo et ad terrā q̄libet cuz te inclinas atq̄ p̄sternis: non quasi terrā intuearis: sed illum sanctum cuius pedū scabellum est quod adoras: propter ipsum enī adoras: iō et hic subiecit: adorate scabellū pedū eius: quoniā sanctum est. Quis sanctus est: In cuius amore adoras scabellū pedum eius: Et cū adoras illū: ne cogitatiōe remaneas in carne: et a spiritu nō viuificeris: spiritus enim inquit viuificat: caro autem nihil p̄dest. Tunc autem quando

Alia Ista. ciones.

hoc dñs cōmendauit de carne sua: locut⁹ erat et dixerat: Nisi quis māducauerit carnē meā: nō habebit in se vitā eternā: scandalizati sūt quidā discipuli ei⁹ septuaginta ferme et dixerūt: **Bur⁹** ē hic sermo: q̄s pōt hoc intelligere? **Et recesserūt ab eo: et amplius cū eo nō ambulauerūt. Burū** illis visum est qđ ait: Nisi quis māducauerit carnem meā: nō habebit vitā eternā: acceperūt illud stulte: carnalit⁹ illud cogitauerūt: et putauerūt: qđ p̄cisur⁹ esset dñs p̄ticularis quāsdā de corpe suo: et datur⁹ illis: et dixerūt: dur⁹ est hic sermo. **Ipsi** erāt duri non sermo. **Etenim** si duri nō essent: sed mites essent: dicerēt sibi: nō sine causa dicit hoc: nisi qz est ibi aliqđ sacramētū latēs: manerēt cū illo lenes nō duri: et discerēt ab illo: qđ illis discedētib⁹ q̄ remāserūt didicēst. **Nā** cū remansissent cū illo discipuli duodecim: illis recedētib⁹: suggererūt illi tāqz dolentes illoz mortē: qđ scādalizati sūt in verbo eius: et recesserūt. **Ille** autē instruxit eos et ait illis: Spūs ē qui uiuificat: caro autē nihil p̄dest. **Verba** que locut⁹ sū vobis: spiritus est et vita. **Spiritualiter** intelligite qđ locut⁹ sum: nō hoc corpus qđ videtis māducatū est: et bibitū illū sanguinē quez fusuri sūt qui me crucifigēt. **Sacramētum** aliquod vobis cōmendauit: spūaliter intellectū uiuificabit vos. **Et** si necesse est illud visibiliter celebrari: optet tñ inuisibiliter intelligi. **Exaltate** dñm deū nostrū: et adorate scabellū pedē eius qm̄ sc̄tū ē. **Moy- ses et Aaron in sacerdotib⁹ eius: et Samuel in his qui iuocāt nomē eius. Inuocabāt dñm et ipse exaudiebat eos: in columna nubis loquebat ad eos.** **Isti** antiqui **Moy- ses et Aaron et Samuel** serui dei magni apud antiquos. **Hostis** qz **Moy- ses** eduxit i virtute dei pplm̄ israel ex egypto p̄ rubrū mare: et duxit in heremo: et quāta mirabilia fecerit in illo tpe de⁹ p̄ manū **Moy- si** nouerūt oēs qui istas scripturas libēter audiūt in ecclia: vel apud se legūt vel quō didicerunt. **Aaron** frater ipsius fuit quē ordinauit etiā sacerdotē: et ibi quidē nō videt sacerdos esse: nisi **Aaron**. **Apte** enim in illis lris **Aaron** noiat sacerdos dei: de **Moy- se** nō ibi dicit qđ sacerdos erat. **Sed** si hoc nō erat: quid erat? **Unqđ** maior sacerdotē esse poterat. **Exprobat** psalmus iste: qā et ipse sacerdos erat. **Moy- ses et Aaron in sacerdotib⁹ ei⁹.** **Ergo** erāt illi dñi sacerdo-

Alia lra.
inter eos.

tes. **Postea** **Samuel** iam in libro regnoz legit. **Iste** est **Samuel** t̄pib⁹ **Dauid**. nam ipse vnxit sc̄tū **Dauid**. **Samuel** ab initio etatis sue in templo creuit. **Mater** ei⁹ sterilis fuit: volēs habere filiū: orauit ad dominū cū gemitu magno: et petēs: vt daret ei deus filiū: ostēdit qz nō carnaliter habere voluit: quē natū illi dedit: qui eū esse voluit. **Uouit** enī euz dño deo et ait: **Si** mihi mascul⁹ nat⁹ fuerit: tēplo tuo seruiet: et ita fecit. **Nat⁹** sanctus **Samuel**: fuit apud matrem tpe lactis: mox vt eū ablactauit: dedit in tēplū vt ibi cresceret: ibi roboraret i spiritu: ibi deo seruiret. **Fact⁹** est **Samuel** sacerdos magn⁹: sacerdos sanct⁹ illo tpe: cōmemorat istos: et p̄ istos omnes sc̄tōs nos vult intelligere. **Quare** autē hic illos noiauit: **Qm̄** dixim⁹ christū hic nos debere intelligere. **Aduertat** sanctitas vestra. **Bixit** sup⁹: **Exaltate** dñm deū nostrū: et adorate scabellū pedū eius: qm̄ sc̄tū est: cōmendans quēdā: id est dñm nostrū **Iesus** christū: cui⁹ scabellū pedū adorandū est: quia carnē assūpsit in qua appareret generi humano. **Et** volēs nobis ostendere et antiqz patres ipm̄ p̄dicasse: qz ipse est verus sacerdos dñs noster **Iesus** christ⁹: cōmemorauit istos qz in colūna nubis loq̄baf ad eos deus. **Quid** est in colūna nubis: **Loq̄baf** p̄ figuras. **Si** enī in quadā nubecula loq̄baf obscura illa dicta: nescio quē manifestum p̄signabāt. **Ille** autē nescio quis: iam nō est nescio quis: qz scit a nobis dñs noster **Iesus** christus. **Moy- ses et Aaron in sacerdotib⁹ eius et Samuel inter eos q̄ inuocant nomē ei⁹.** **Inuocabāt** dñm et ipse exaudiebat eos: in colūna nubis loquebatur ad eos. **Qui** primo loq̄baf in colūna nubis: ipse nobis locut⁹ est in scabello pedū suoz: id est in terra assumpta carne: vñ adoram⁹ scabellū pedū eius: qm̄ sc̄tū est. **Ipse** de nube loquebaf: qđ tunc nō intelligebaf: locut⁹ est in scabello pedū suoz: et intellecta sūt verba nubis eius. **In** colūna nubis loq̄baf ad eos. **Attēdam⁹** ergo fratres: videte quos et quales sc̄tōs noiauerit. **Custodiebat testimonia eius: et p̄cepta ei⁹ que dedit eis.** **Custodiebat** certe: **Intendite.** **Custodiebant** testimonia eius: et p̄cepta ei⁹ que dedit eis. **Hoc** dic̄ et negare nō pōt. **Nihil** ne hēbāt pcti: **Quōz** **Qm̄** custodiebant p̄cepta ei⁹: custodiebāt testimonia eius. **Videte** q̄les nos velit formari: ne q̄si de p̄fecta iusticia

Alia lra.
p̄ceptū
t̄ illis.

psumam. **E**cce Moyses et Aaron in sacerdotibus eius: et Samuel in his qui invocant nomen eius: ad quos de columna nubis loquebatur. **I**az apte illos exaudiebat: qui custodiebat testimonia eius: et precepta eius quae dedit eis.

Vne: inquit: deus noster tu exaudisti eos: deus tu propitius fuisti illis.

Propitius non dicitur deus: nisi peccatis. **Q**uando dat veniam tunc dicitur propitius. **E**t quod habebat in istis quod vindicaret ut esset propitius: Ignoscendo propitius fuerat: propitius erat donando peccata: propitius fuerat et vindicando.

Quid enim sequitur? **T**u propitius fuisti illis. **E**t vindicatis in omnes affectiones eorum. **E**tiam vindicatis propitius fuisti: non solum donatis peccata: sed etiam vindicatis propitius fuisti. **E**videte fratres mei: quod hic commendavit advertite. **I**lli deus irascitur: quem peccatum non flagellat. **N**am cui vere propitius est: non solum donat peccata ne noceant ad futurum seculum: sed etiam castigat: ne se peccare delectet. **A**gite fratres: quomodo in illis vindicatus est si gramus: ad erit dominus ut dicat. **Q**ueramus enim tres istas personas: **M**oysem: **A**aron et **S**amuelem: et quomodo in eis vindicatus sit: quia dixit: **V**ndicatis in omnes affectiones eorum: utique eas affectiones dicens eorum: quos dominus noverat in cordibus eorum: quas homines non noverant. **E**tenim sine gratia hominum versabantur in medio plebis dei. **S**ed quod dicimus: quia **M**oyse habuit primam vitam fortasse peccatricem: **N**am et percussio hominis: fugit de egypto. **H**abuit et **A**aron primam vitam quam displiceret deo. **N**am ipse israhelitarum populo et quodammodo idolu: permisit ut fieret: et factum est populo dei idolu quod adoraret. **S**amuel quod fecit infans ad templum datus: **D**ies etates suas inter sancta sacra dei pegerit: ab incunte etate famulus dei. **N**ihil unquam dictum est de **S**amuele: nihil ab hominibus. **N**overat ibi forte deus aliquid quod purgaret: **Q**uod et quod perfectum iam videtur hominibus: illi perfectioni adhuc imperfectum est. **M**ulterque faciunt artifices: et ostendunt impitius: et cum iaz iudicaverit impitius esse perfecta: expoliunt illa artifices qui noverunt adhuc quod illi desit: ut mirentur homines tantam expolitiois rebus accidisse quos iam perfectas pronunciant. **F**it hoc et in edificijs et in picturis et in vestibus: et prope in omni genere artium. **P**ro iudicant illud iam quasi perfectum esse: ut oculi eorum amplius nihil desiderent. **S**ed aliud iudicat oculi impitius: aliud iudicat artificis regula. **S**ic et illi sancti versantur ante oculos dei: tamquam sine culpa: tamquam perfecti: tamquam angeli: noverat autem quod illi deesset qui

vindicabat in omnes affectiones eorum. **V**ndicabat autem non irascens: sed propitius. **A**d hoc vindicabat: ut proficeret ceptum: non ut daret eiectum. **V**ndicatis ergo in omnes affectiones eorum erat deus. **Q**uomodo vindicavit in **S**amuele? **U**bi est vindicta ipsa? **H**oc dico ut noverit christiani qui iam hic cognoverunt christum: ad quos venit in scabello pedum suorum: quos ita dilexit: pro quibus sanguine fudit: noverunt quomodo vapulet: cum multum profecerint. **Q**uerimus vi dictam in **M**oyse prope nullam habere: nisi quod ad extremum ait illi deus: **A**scende in montem et morere. **A**it seni: morere. **I**am pegerat etates suas: nunquam nunquam erat moriturus? **Q**ualis la vindicta? **Q**uid ibi vindicta: sua ut diceret: **N**on intrabam in terram promissionis quam intraturus erat populus. **Q**uandam figuram quorundam gerebat **M**oyse. **N**am qui in regnum celorum intrauit: magna illi pena erat ad terram illam non venire: que ad tempus erat promissa: ut umbra ostenderet et transiret: **N**one multum proficiendo intraerunt in illam terram: **N**one in illa fratri viuetes multa mala fecerunt: et deum offenderunt: **N**one et idolatriam secuti sunt in ipsa terra: **M**agnam erat non dedisse istam terram **M**oyse: **S**ed **M**oyse voluit gestare figuram eorum: qui sub lege erant: quia pro **M**oyse data est lex: et ostendit eos qui sub lege esse vellent: et sub gratia esse nollent: non intraturos in terram promissionis. **E**rgo illud quod dictum est **M**oyse figura erat: non pena: **S**eni mors que peccat: **N**on intrare in illam terram: qui pena quam intraerunt indigni: **B**e Aaron autem quod dictum est: **M**ortuus est et ipse senex: filij sui successerunt ei in sacerdotio: filij eius postea sacerdotibus administravit. **Q**uomodo et in istum vindicavit: **S**amuel et ipse sanctus senex mortuus est: relictis filijs successoribus suis. **Q**uid est quod in illis vindicatus est quero: et secundum homines non inuenio: secundum autem quod scio pati suos dei quotidie in illos vindicabat. **L**egite et videte vindictas: sed qui proficitis. **F**orte vindictas quotidie patiebantur populos dicens: quotidie patiebantur inique viuetes: et inter illos vivere cogebantur: quorum vitam quotidie reprobabant. **H**ec erat vindicta: non dicitur proficit cui parua est. **T**antum te enim torquet iniusticia aliena: quantum recesseris a tua. **C**um enim fuerit frumentum: id est herba bona de semine bono: semine filij regni: cum cepis fructum dare: tunc tibi apparebunt zizania. **C**um enim creuisset herba et fructum fecisset: tunc apparuerunt zizania. **C**um cepint apparere zizania: videbis te inter malos. **V**elle habes qui separe a te malos:

Alia fra
exaudiebas
teis

Alia fra
vindicatis
adnucciones

et separare ab ecclesia omnes malos: responde-
bit tibi domini sententia: **S**unite utraq; crescere us-
q; ad messem: ne forte cum vultis eradicare
zizania: eradicetis sili et triticum. **E**x sententia
domini necesse erit perire zizanijs: et conditio
sui necesse erit vivere in zizania. **S**eparare
ea non potes: tolerare tibi necesse est. **V**ide
quas plagas in corde patiaris: qui corpe
integro inter malos versaris. **P**robabitur quod
cumq; profeceritis: probatis quod iam profecistis.
Toleranda sunt ergo ista: et forte habet pertinet ad il-
lud: **S**eruo quod nouit voluntatem domini sui: et non
facit digna: plagis vapulabit multis. **I**n
multis enim quod tibi nobis innotescit voluntas
dei: etiam reatus noster innotescat nobis: **E**t quod
tuo ille nobis innotescit: tanto plus in me
fletus et lachrymas. **V**idemus enim quod sit iustum
quod de nobis exigit deus: in quanta adhuc in
imperfectioe iaceamus: et sit in nobis quod di-
ctum est: **Q**ui apponit sciens: apponit dolo-
rem. **E**cce abundet in te caritas: et plus do-
lebis peccantem. **Q**uanto in te maior caritas est:
tanto amplius te torquet quem toleras. **N**on
torquet tamquam irascetem illi: sed tamquam dolentem pro
illo. **V**ide Paulum apostolum quod patiebatur: **V**i-
dit quid patiebatur: propter illa inquit quod extrin-
secus sunt. **D**ixit enim multa quod patiebatur: et ce-
pit dicere interiora: propter illa quod extrinsecus erant
quod patiebatur a malis persecutoribus christi: incur-
sus in me quotidianus: sollicitudo omnium ec-
clesiarum. **E**t vide qualem sollicitudo: sed pater-
na: quam materna. **V**idete quomodo cedebatur: ut
vindicaret in omnes affectiones eius. **B**icem
affectiones eius in quibus vindicabat deus. **Q**uis
infirmus inquit: et ego non infirmus: **Q**uis scilicet
dalis: et ego non vroz: **Q**uanto maior cari-
tas: tanto maiores plage de peccatis alienis.
Accipiat quidem ille et stimulum carnis ange-
li sathane a quo colaphizaret. **E**cce quomodo
propter erat deus vindicans in omnes affectio-
nes eius. **Q**ue sunt affectiones in quibus sic vi-
dicat: **I**pe exposuit: ipse dixit: **I**n magni-
tudine inquit reuelationum ne extollar: datus
est mihi stimulus carnis mee: angelus sa-
thane qui me colaphizet. **T**amquam perfectus erat:
ut tamen timendum esset ne extolleret. **M**as non
poneret deus medicamentum: vbi vulnus non
esset. **E**t rogauit ut tolleret: eger ille roga-
uit: ut auferret medicamentum: propter quod ter-
ram domini rogauit inquit: ut auferret eum a me: id est
stimulum carnis a quo colaphizabatur: aliquem
forte dolorem corporis. **R**ogauit inquit ut au-
ferret eum a me: et dixit mihi: **S**ufficit tibi gratia
mea: namque vultus in infirmitate proficit. **E**go noui

quod curo: non mihi det quod egrotat consilium:
tamquam emplastrum mordax vult te: sed sanat te.
Rogat medicum ut tollat emplastrum: et non
tollit nisi cum fuerit sanatum quod posuerat. **T**ur-
tus in infirmitate proficit. **E**rgo fratres quodcumque in
christo proficimus: non nos putemus sine fla-
gello profuturos: quod quilibet proficiat: nouit
ipse peccata nostra: aliquando et nobis ostendit illa: et
videmus et nos peccata nostra. **E**t cum inter
tales homines versari cepimus: ut iam homines
quod in nobis reprehendant: non inueniant: rep-
bendit ille adhuc quod nouit omnia: et vindicat in
omnes affectiones: quod propter est nobis. **M**as si
non vindicet et deserat: perimus. **B**eatus tu pro-
pitius fuisse illi: et vindicans in omnes affectio-
nes eorum. **E**xaltate dominum deum no-
strum: **I**terum exaltemus illum quia bonus est: et
cum fuerit quomodo laudandus est: quomodo exaltan-
dus est: **T**u potes habere exhibere filio tuo: et
deus non potest. **N**on enim bonus es quam blandiris
filio tuo: et malus cum cedis filium tuum: **E**t cum
blandiris pater es: et cum cedis pater es. **I**tem bla-
diris ne deficiat: ideo cedis ne peat. **E**xal-
tate dominum deum nostrum. **E**t adorare in mo-
te sancto eius: quoniam sanctus dominus deus noster
Quod superius dicit: **E**xaltate dominum deum nostrum:
et adorare scabellum pedum eius: quoniam sanctum est: in-
telleximus quod sit adorare scabellum pedum
eius. **S**ic et modo post exaltationem domini nostri **J**e-
su christi: ne quis illum propter montem eius exal-
tet: commendauit et montem ipsum. **M**ons ipse
quod est: **L**egimus alibi de hoc monte: quia la-
pis fuit percussus de monte sine manibus: et con-
fregit omnia regna terre: et creuit lapis ipse. **B**a-
mel visio est ista quam narro. **C**reuit lapis iste
quod percussus est de monte sine manibus: et factus
est inquit mons magnus: ita ut impleret vni-
uersam faciem terre. **I**n ipso monte magis ado-
remus: si exaudiri volumus. **H**eretici non
adorant in isto monte: quia mons iste impleuit
vniuersam faciem terre. **D**eserunt in parte: et to-
tum amiserunt. **S**i agnoscant ecclesiam catho-
licam: adorabunt in isto monte nobiscum. **E**t
enim lapis ille quod percussus est de monte sine ma-
nibus: iam videmus quod quatum creuerit: et quas
regiones terre occupauerit: et usque ad quas gen-
tes puenerit. **Q**uid est mons versus percussus est
lapis sine manibus: **R**egnum iudeorum. **P**rius
quod colebant vnum deum: inde percussus est lapis
dominus noster **J**esus christus. **I**pe dicitur est lapis
quod reprobauerunt edificantes: sed factus est
in caput anguli. **L**apis iste percussus de mon-
te sine manibus: confregit omnia regna terrarum.
Videmus confecta ab illo lapide omnia regna

terre. Que erāt regna terre: Regna idolorum: Regna demoniorū fracta sunt. Regnabat Saturnus in multis hoīb: vbi ē regnū ei: Regnabat Mercurius in multis hoīb: vbi est regnū eius: Fractū est: redacti sūt illi in regnū christi: in q̄b ille regnabat. Regnū Tiberis q̄le erat karthagini: vbi nūc est regnū celeste: Lapis ille fregit oīa regna terrarū: lapis p̄cisus de monte sine manibus. Quid est p̄cisus de mōte sine manib: Natus de gēte iudeorum sine ope hoīm. Sēs enī q̄ nascunt: de ope maritali nascunt: ille de v̄gine natus: sine manibus nat⁹ est. Per manus enī op⁹ humanum significat. Quo manus hūane nō accesserūt: Ubi marital amplexus nō fuit: fetus tñ fuit. Natus est ḡ de mōte sine manibus lapis ille: creuit: et crescēdo fregit oīa regē terrarū. Fact⁹ est autē mōs magn⁹: et impleuit vniuersam faciē terre. Hec ē ecclia catholica: cui vos cōicere gaudete. Illi at̄ q̄ nō ei cōmunicāt: qz p̄ter ipm montē adorant et laudāt deū: nō exaudiūt ad vitam eternā: et si ad q̄dam t̄palia exaudiāt. Nō sibi ḡ blandiant: qz eos in q̄busdam exaudit deus. Nam et paganos exaudit in quibusdam. Nonne clamāt pagani ad deū: et pluit. Quare: Quia facit solē suū oriri super bonos et malos: et pluit super iustos et iniustos. Noli ḡ gloriari pagane: quia te clamante ad deū pluit deus: q̄ super iustos et iniustos pluit. Audiuit te ad t̄palia: nō te audit ad eterna: nisi in mōte scō ei⁹ adoraueris. Adorate dñm in mōte scō ei⁹: qm̄ sanct⁹ ē dñs deus noster. Hec de psalmo sufficiāt caritati v̄re: q̄tum dñs donauit locuti sumus: Ecce quicqd loq̄mur in noīe dei: qm̄ dei est loquentis p̄ nos: imber dei est: videte vos qual terra sitis. Nā qm̄ pluuia venit super terrā: si bona terra est: fruct⁹ bonos parit: nā si mala terra est: spinas parit: pluuia tñ dulcis est: et super fructus et super spinas. Qui istis v̄bis auditis: peior factus fuerit: et spinas de pluuia generauerit: ignes speret: pluuia nō accuset. Qui autē melior factus fuerit: et fruges de bōa terra generauerit: horreū speret: pluuia laudet. Aut qd sūt nubes: aut qd ē pluuia: nisi dei misericordia omnia faciētis circa eos q̄s diligit: et quib⁹ donauit: vt ab eis diligat.

Explicit Tractatus de ps. XCIV.

Incipit Tractatus de ps. XCIX.

Psalmi fratres cū cantaret: audistis: breuis est nec obscurus: quasi securitatem dederim ne labores timeatis. Videamus tñ attentius: et quanto liberius: t̄to diligentius: quid sibi velint ea ip̄a que apte sonant: vt q̄stū dñs donare dignat: spūaliter intelligat. Vox dei quolibet organo sonās: tamē vox dei. Neqz enī delectat aures eius nisi vox ei⁹. Nam et nos cū loq̄mur: tunc eū delectamur: cū ip̄e de nobis loquitur. Psalmus in confessione sic inscribit. Hic ē titulus ei⁹. Psalmus in cōfessione. Pauci versus sūt: magnarū rerū grauidi: pariant semina in cordibus v̄ris: vt pareat horreū messis dominice. Psalmus iste in cōfessione b̄ nob̄ iubet: ad h̄ nos hortat: vt iubilemus deo: Nec hortat velut aliquē vnū angulū fre: aut vnā aliquā habitationē: p̄gregationē v̄e hoīm: sed quia vbiqz nouit se seminasse b̄ndictionē: vndiqz erigit iubilationē. Jubilate ḡ deo vniuersa terra. Nūqd̄ mō vocem meā audiuit vniuersa terra: Et tamen hanc vocē audiuit vniuersa terra. Jam iubilat dño vniuersa terra: et qd̄ adhuc non iubilat: iubilabit. Pertendens enī benedictio incipiente ecclia ab hierlm̄ p̄ oēs gentes: impietatem vbiqz p̄sternit: pietatem vbiqz cōstruit: et mixti sunt boni mali: et mali p̄ omnem terrā: et boni p̄ oēm terram. In mal' murmurat oīs terra: in bonis iubilat oīs terra. Quid est ḡ iubilare: Multū enī nos attentos facit ad h̄ v̄bū et p̄ntis psalmi titulus: qz inscribit in cōfessione. Quid ē in cōfessione iubilare: Et alter⁹ cuiusdā psalmi sentētia dicentis: B̄tis p̄ls qui intelligit iubilationē. Profecto magnus aliquid ē: h̄ qd̄ intellectū: beatos facit. B̄tis ḡ de⁹ n̄r̄ beatificator hoīm det mibi intelligē qd̄ dicaz: det vobis intelligere qd̄ audit. Beatus p̄ls q̄ intelligit iubilationē. Cur ramus ḡ ad hanc beatitudinē: intelligam⁹ iubilationē: nō eā sine intellectu fundam⁹. Quid op⁹ ē iubilare: et nō obtemperare huic psalmo dicenti: Jubilate deo oīs terra: et nō intelligere iubilationē: vt vox n̄ra sola iubilet: et cor nō iubilet. Sonus enī cordis intellectus est. Qd̄ nostis dicitur⁹ suz: Qui iubilat nō v̄ba dicit: sed sonus qd̄az est leticie sine v̄bis: Vox est enī animi diffusio leticia: q̄stū pōt exp̄mentis affectuz nō sensum cōphendētis. Gaudēs hō in exultatione sua: ex v̄bis q̄busdā q̄ n̄ p̄nt dicit et intelligi: erupit in vocē quādā exultationis